

คำแนะนำของประธานศาลฎีกา

เกี่ยวกับการพิจารณาคำร้องขอจับกุมและควบคุมตัวบุคคล
ตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน
พ.ศ. ๒๕๕๔

โดยที่พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๔ มาตรา ๑๑ วรรคสอง (๑) และมาตรา ๑๒ บัญญัติให้พนักงานเจ้าหน้าที่ร้องขอต่อศาลเพื่อขออนุญาตจับกุมและควบคุมตัวบุคคล กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจับกุมและควบคุมตัวบุคคลในท้องที่ที่ได้มีการประกาศให้สถานการณ์ฉุกเฉินเป็นสถานการณ์ที่มีความร้ายแรงไว้เป็นกรณีพิเศษแตกต่างไปจากหลักเกณฑ์และวิธีการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการของศาลตามบทบัญญัติดังกล่าวเป็นไปด้วยความรอบคอบถูกต้องตามเจตนารมณ์ของกฎหมายและเพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ แห่งพระธรรมนูญศาลยุติธรรม ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระธรรมนูญศาลยุติธรรม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๑ ประธานศาลฎีกา จึงออกคำแนะนำ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ นอกจากที่ได้กำหนดไว้ในคำแนะนำนี้ การร้องขออนุญาตต่อศาลเพื่อจับกุมและควบคุมตัวบุคคลตามมาตรา ๑๑ วรรคสอง (๑) และมาตรา ๑๒ แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๔ ให้นำข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการออกคำสั่งหรือหมายอาญา พ.ศ. ๒๕๕๔ หมายอาญา หมวด ๑ และหมวด ๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๒ การยื่นคำร้องขออนุญาตจับกุมและควบคุมตัวบุคคลตามข้อ ๑ ให้ยื่นต่อ

(๑) ศาลจังหวัดที่มีเขตอำนาจเหนือพื้นที่ที่มีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรงตามมาตรา ๕ และมาตรา ๑๑ แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๔ และพื้นที่นั้นเป็นพื้นที่ซึ่งเกิดหรือเชื่อว่าจะเกิดเหตุการณ์ร้ายแรง หรือบุคคลที่ต้องสงสัยมีถิ่นที่อยู่ เว้นแต่ในกรณีที่ผู้ร้องได้แสดงให้ศาลเห็นว่ามีเหตุจำเป็นเร่งด่วนต้องออกหมายจับและควบคุมตัวเพื่อป้องกันหรือระงับเหตุการณ์ร้ายแรง จะยื่นคำร้องต่อศาลในเขตพื้นที่ซึ่งพยานหลักฐานสำคัญที่จะใช้ประกอบการไต่สวนคำร้องอยู่ในเขตศาลนั้นก็ได้ หรือ

(๒) ศาลอาญา

ข้อ ๓ การพิจารณาคำร้องขออนุญาตจับกุมและควบคุมตัวบุคคลตามข้อ ๑ ต้องไต่สวนให้ได้ความว่าผู้ร้องเป็นผู้ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งให้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๔ และมีเหตุที่จะจับกุมบุคคลตามคำร้องได้ตามมาตรา ๑๑ วรรคสอง (๑) แห่งพระราชกำหนดดังกล่าว

ศาลควรสอบถามผู้ร้องด้วยว่าเคยมีการอนุญาตให้จับกุมและควบคุมตัวบุคคลดังกล่าวโดยอาศัยอำนาจตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ มาก่อนที่ศาลใดหรือไม่ หากมี ศาลพึงไต่สวนให้ได้ความว่าการอนุญาตครั้งก่อนเป็นเหตุการณ์เดียวกันหรือเกี่ยวเนื่องกันกับที่ขอให้มีการจับกุมและควบคุมตัวตามคำร้องครั้งนี้หรือไม่ ทั้งนี้ เพื่อมิให้บุคคลนั้นต้องถูกควบคุมตัวเกินระยะเวลาที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชกำหนดดังกล่าว

ข้อ ๔ ในกรณีที่มีคำสั่งอนุญาตให้ออกหมายจับและควบคุมตัว ศาลควรกำหนดให้ผู้ร้องมีหน้าที่ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) รายงานความคืบหน้าเกี่ยวกับการติดตามจับกุมต่อศาลทุกสามเดือนจนกว่าจะจับกุมได้

(๒) เมื่อจับกุมบุคคลตามคำร้องได้แล้ว ให้จัดทำรายงานการจับกุมและควบคุมตัวโดยแนบภาพถ่ายผู้ถูกจับกุมรวมทั้งระบุถึงสถานที่ควบคุมตัวบุคคลดังกล่าวเสนอต่อศาลภายในสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่เวลาที่จับกุมได้

(๓) หากมีการเปลี่ยนสถานที่ควบคุมตัว ให้รายงานให้ศาลทราบทันที

(๔) เมื่อจะมีการปล่อยตัวบุคคลผู้ถูกควบคุมไม่ว่าเมื่อใดก็ตาม ผู้ร้องต้องแจ้งให้ญาติหรือผู้ซึ่งผู้ถูกควบคุมตัวไว้วางใจทราบล่วงหน้าถึงการปล่อยตัวและนำบุคคลผู้ถูกควบคุมตัวมาศาลที่ออกหมายจับและควบคุมเพื่อการปล่อยตัว

ข้อ ๕ ในกรณีที่ผู้ร้องไม่ปฏิบัติตามคำสั่งศาลตามข้อ ๔ (๑) (๒) หรือ (๓) ศาลจะเพิกถอนหมายจับและควบคุมตัว หรือสั่งประการใดตามที่เห็นสมควรก็ได้

เมื่อครบกำหนดหนึ่งปีนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งให้ออกหมายจับและควบคุมตัวแล้ว หากยังไม่สามารถจับกุมบุคคลตามหมายได้ ศาลอาจเรียกผู้ร้องมาสอบถามหรือจะเพิกถอนหมายจับและควบคุมตัวนั้นก็ได้

ข้อ ๖ ในกรณีที่มีผู้ยื่นคำร้องหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าการจับกุมหรือควบคุมตัวไม่เป็นไปตามกฎหมาย ให้ศาลทำการไต่สวน โดยจะมีคำสั่งให้ผู้ร้องนำบุคคลผู้ถูกจับกุมและควบคุมตัวมาศาลเพื่อสอบถามด้วยก็ได้ และหากได้ความว่าไม่มีเหตุที่จะจับกุมหรือควบคุมตัวบุคคลดังกล่าว หรือการจับกุมหรือควบคุมตัวไม่ชอบด้วยกฎหมาย ให้ศาลเพิกถอนหมายจับและควบคุมตัว

ข้อ ๗ ในการพิจารณาคำร้องขอขยายระยะเวลาการควบคุมตัวตามมาตรา ๑๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ หากมีข้อสงสัยว่าสถานที่ควบคุมตัวหรือการปฏิบัติต่อบุคคลผู้ถูกควบคุมตัวไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในบทบัญญัติดังกล่าว หรือมีการคัดค้านการขยายระยะเวลาการควบคุมตัว ศาลอาจไต่สวนหรือมีคำสั่งให้นำบุคคลผู้ถูกควบคุมตัวมาศาลเพื่อสอบถาม หากปรากฏว่าการควบคุมตัวไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือไม่มีเหตุที่จะควบคุมตัวบุคคลดังกล่าวต่อไป ให้ศาลสั่งยกคำร้อง

ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ขยายระยะเวลาการควบคุมตัว ให้ขยายได้คราวละไม่เกินเจ็ดวัน แต่รวมระยะเวลาควบคุมตัวทั้งหมดต้องไม่เกินกว่าสามสิบวัน โดยไม่จำเป็นต้องมีการออกหมายจับ

ข้อ ๘ ในกรณีที่มีการยกเลิกประกาศให้สถานการณ์ฉุกเฉินเป็นสถานการณ์ที่มีความร้ายแรง
ตามมาตรา ๑๑ วรรคสาม แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘
ให้ศาลยกเลิกหมายจับและควบคุมตัวเสีย

ประกาศ ณ วันที่ ๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๔
สบโชค สุขารมณ์
ประธานศาลฎีกา